

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **S. M.**, zast. Mgr. Pavlou Frodlovou, advokátkou, se sídlem v Šumperku, Dr. E. Beneše 14a, proti žalovanému **Krajskému úřadu Olomouckého kraje**, odboru sociálních věcí, se sídlem v Olomouci, Jeremenkova 40a, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 1. 9. 2004, č. j. 38 Cad 6/2004 – 26, vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 3 Ads 9/2005, o návrhu na vyloučení soudců Nejvyššího správního soudu z projednávání a rozhodování této věci,

t a k t o :

Soudci Nejvyššího správního soudu JUDr. Marie Součková, JUDr. Milan Kamlach a JUDr. Jaroslav Vlašín **n e j s o u v y l o u č e n í** z projednávání a rozhodování věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 3 Ads 9/2005.

O d ů v o d n ě n í :

Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 1. 9. 2004, č. j. 38 Cad 6/2004 – 26, odmítl žalobu doručenou tomuto soudu dne 4. 3. 2004, která směřovala proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 2. 2004, č. j. OSV-1196/04/SD-20/KR. Tímto rozhodnutím žalovaný jako orgán příslušný k rozhodování na základě ustanovení § 67 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů, přezkoumal ve smyslu ustanovení § 59 odst. 1 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (správní řád), ve znění pozdějších předpisů, k odvolání žalobce rozhodnutí Městského úřadu v Zábřehu, odboru sociálních věcí, ze dne 19. 1. 2004, č. j. soc/7/552/2004/Dv, a v souladu s ustanovením § 59 odst. 2 správního řádu rozhodl změnit výrok rozhodnutí správního orgánu prvního stupně tak, že podle § 90 odst. 1 a § 94 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů, a podle § 1 a § 4 zákona ČNR č. 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ve znění pozdějších předpisů, a § 2 a 3 zákona č. 463/1991 Sb., o životním minimu, ve znění pozdějších předpisů, a nařízení vlády č. 333/2001 Sb., kterým se zvyšují částky životního minima, se S. M., žádost o poskytnutí dávky sociální péče, podaná dne 5. 1. 2004, zamítá.

Krajský soud v Ostravě žalobu odmítl s poukazem na ustanovení § 56c písm. a) zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů v sociálním zabezpečení, podle něhož jsou ze soudního přezkumu vyloučena rozhodnutí o dávkách sociální péče a mimořádných výhodách občanů těžce zdravotně postižených podle § 34 odst. 1 písm. a) – e). Vzhledem k tomu, že napadené rozhodnutí je rozhodnutím o dávce sociální péče, které je podle uvedeného ustanovení ze soudního přezkumu vyloučeno, soud za použití ustanovení § 68 písm. e) s. ř. s., žalobu odmítl podle § 46 odst. 1 písm. d) téhož zákona. Z tohoto důvodu

považoval pak za nadbytečné zabývat se návrhy žalobce na nařízení předběžného opatření a ustanovení zástupce z řad advokátů.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včas kasační stížnost, která byla postoupena k projednání Nejvyššímu správnímu soudu Krajským soudem v Ostravě dne 26. 1. 2005 a které byla přidělena spisová značka 3 Ads 9/2005. Nejvyšší správní soud přípisem ze dne 10. 2. 2005 poučil účastníky o tom, že danou věc bude podle rozvrhu práce rozhodovat tříčlenný senát ve složení předsedkyně senátu JUDr. Marie Součková, členové senátu JUDr. Milan Kamlach a JUDr. Jaroslav Vlašín (který zastupuje senát ve složení předseda senátu JUDr. Bohuslav Hnízdl a členky senátu JUDr. Milada Tomková a JUDr. Brigita Chrástilová). Současně je poučil o tom, že mají-li za to, že některý ze jmenovaných soudců je vyloučen z projednávání a rozhodování věci pro svůj poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům, příp. se podílel na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení, mohou namítnout jeho podjatost v propadné lhůtě jednoho týdne od vyrozumění, přičemž námitka musí být zdůvodněna a musí v ní být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována.

Na uvedené poučení reagoval žalobce podáním ze dne 22. 2. 2005, jímž žádal o vyloučení soudců Nejvyššího správního soudu, a to JUDr. Marie Součkové, JUDr. Milana Kamlacha, JUDr. Jaroslava Vlašína, JUDr. Bohuslava Hnízdlu, JUDr. Milady Tomkové, JUDr. Brigity Chrástilové, JUDr. Marie Žižkové, JUDr. Lenky Kaniové, JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Michala Mazance, JUDr. Ludmily Valentové, JUDr. Radana Malíka, JUDr. Elišky Cihlářové, JUDr. Věry Šimůnkové, JUDr. Václava Novotného, JUDr. Hany Pipkové, JUDr. Zdeňka Pivoňky, JUDr. Petra Příhody, JUDr. Miluše Daňkové (patrně Doškové) a JUDr. Vojtěcha Šimíčka. Podle názoru stěžovatele uvedení soudci jednali v předchozích řízeních o jeho důchodových věcech a věcech sociální péče opakovaně a od stolu „zametli“ všechny kasační stížnosti bez nařízení jednání s porušením Ústavy ČR, Listiny základních práv a svobod čl. 38/2 a s porušením veškerých příslušných zákonů, což nelze prominout. Jedná se o bývalé soudce Vrchního soudu v Olomouci, Krajského soudu v Ostravě a Vrchního soudu v Praze, a soudce, kteří jednali ve svých původních věcech. JUDr. Baxa jako ministerský úředník vyřizoval stížnosti a nic nezjistil. Stěžovatel dále uvedl, že nedává souhlas k neveřejnému jednání. Prostřednictvím své zástupkyně namítl podjatost všech členů senátu a předsedkyně senátu, který má rozhodovat v projednávané věci, a to z důvodů výše uvedených.

K námitce podjatosti se vyjádřili soudci JUDr. Marie Součková, JUDr. Milan Kamlach a JUDr. Jaroslav Vlašín – členové senátu, který má podle rozvrhu práce o kasační stížnosti stěžovatele rozhodnout. Všichni tři členové senátu shodně uvedli, že k věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 3 Ads 9/2005 nemají žádný vztah; rovněž nemají žádný vztah k účastníkům řízení ani k jejich zástupcům, žádnou z těchto osob osobně neznají. Dále se domnívají, že námitka podjatosti nebyla vznesena v souladu se zákonem, neboť podle § 8 odst. 5 s. ř. s. musí být tato zdůvodněna, a musí v ní být uvedeny konkrétní skutečnosti, z nichž je dovozována. Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. nejsou důvodem pro vyloučení soudce okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Stěžovatel však spatřuje podjatost soudců právě v účasti v jeho předchozích řízeních vedených u Nejvyššího správního soudu.

Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. soudci jsou vyloučeni z projednávání a rozhodování věci, jestliže se zretelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli

na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci, nebo v jeho rozhodování v jiných věcech. Podle § 8 odst. 3 téhož zákona soudce, který zjistí důvod své podjatosti, oznámí takovou skutečnost předsedovi soudu a v řízení zatím může provést jen takové úkony, které nesnesou odkladu. Předseda soudu na jeho místo určí podle rozvrhu práce jiného soudce nebo jiný senát. Má-li předseda soudu za to, že není dán důvod podjatosti soudce, nebo týká-li se věc předsedy soudu, rozhodne o vyloučení Nejvyšší správní soud usnesením, a jde-li o soudce Nejvyššího správního soudu, jiný jeho senát.

Integrální součástí práva na spravedlivý proces tak, jak je vymezeno v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“), je garance toho, aby ve věci rozhodoval nezávislý a nestranný soudce. Nestrannost a nezájatost soudce je jedním z hlavních předpokladů spravedlivého rozhodování a jednou z hlavních premis důvěry občanů a jiných subjektů práva v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy ČR). Nestrannost soudce je především subjektivní kategorií, vyjadřující vnitřní psychický vztah soudce k projednávané věci v širším smyslu (zahrnuje vztah k předmětu řízení, účastníkům řízení, jejich právním zástupcům), o nichž je schopen relativně přesně referovat toliko soudce sám. Pouze takto úzce pojímaná kategorie nestrannosti soudce by však v praxi stěžila nalezení uplatnění vzhledem k obtížné objektivní přezkoumatelnosti vnitřního rozpoložení soudce. Kategorii nestrannosti je proto třeba vnímat širě, tedy i v rovině objektivní. Za objektivní ovšem nelze považovat to, jak se nestrannost soudce pouze subjektivně jeví vnějšímu pozorovateli (účastníkovi řízení), nýbrž to, zda reálně neexistují okolnosti, které by mohly objektivně vést k legitimním pochybnostem o tom, že soudce má k věci určitý, nikoliv nezaujatý vztah. Vyloučení soudce z projednávání a rozhodování věci má být založeno nikoliv na skutečně prokázané podjatosti, ale již tehdy, jestliže lze mít pochybnost o jeho nepodjatosti. Subjektivní hledisko účastníků řízení o podjatosti může být podnětem k jejímu zkoumání; rozhodování o této otázce se však musí dít výlučně na základě hlediska objektivního (shodně též I. ÚS 370/04).

V posuzované věci Nejvyšší správní soud především uvádí, že byť S. M. vznesl námitku podjatosti i vůči dalším soudcům Nejvyššího správního soudu, čtvrtý senát tohoto soudu rozhodoval o vyloučení pouze těch soudců tohoto soudu, kteří mají podle rozvrhu práce rozhodovat o kasační stížnosti stěžovatelů.

Z návrhu na vyloučení soudců Nejvyššího správního soudu, podaného S. M., výslovně vyplývá, že námitku podjatosti odůvodňuje postupem soudců v jiných jeho věcech, a to proto, že soudci rozhodovali bez nařízení jednání. Z ustanovení § 8 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb. však zcela jednoznačně plyne, že důvodem k vyloučení soudce nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci, nebo v jeho rozhodnutí v jiných věcech. V této souvislosti pro informaci stěžovatele Nejvyšší správní soud uvádí, že podle ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s. o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání. Pouze v případech, kdy to považuje za vhodné, nebo provádí-li dokazování, nařídí k projednání kasační stížnosti jednání.

Způsob projednání kasační stížnosti závisí tedy na úvaze senátu, což ve svých důsledcích znamená, že „souhlas či nesouhlas k neveřejnému projednání věci“ není pro postup senátu Nejvyššího správního soudu právně významný.

Dalším důvodem pro vyloučení soudců je skutečnost, že se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu, nebo v předchozím soudním řízení. Musí jít o totožnou věc a podílem na předcházejícím soudním řízení bude například situace, kdy soudce působil ve věci jak u krajského soudu, tak posléze u Nejvyššího správního soudu, popřípadě naopak, kdy jako člen senátu Nejvyššího správního soudu by věc vrátil krajskému soudu, kde by zasedal jako člen senátu, nebo jako specializovaný samosoudce, a měl by ji znovu projednávat. Běžný instanční postup, kdy například Nejvyšší správní soud rozhodne o kasační stížnosti a věc vrátí krajskému soudu, nebo postup při obnově řízení samozřejmě důvodem pro vyloučení není. Taková situace však v posuzované věci nenastala a výslovně není ani namítána.

Se zřetelem k tomu, že důvod uplatňovaný stěžovatelem, t. j. vyloučení soudců z projednávání a rozhodování této věci pro jejich postup v jiných jeho věcech, není důvodem způsobilým vyvolat pochybnosti o nepodjatosti soudců, kteří v dané věci mají rozhodovat, a dále vzhledem k tomu, že sami tito soudci se necítí být z projednávání a rozhodnutí věci vyloučení, neshledal čtvrtý senát Nejvyššího správního soudu návrh stěžovatele na vyloučení soudců z projednávání a rozhodování této věci důvodným, a rozhodl proto tak, že výše jmenovaní soudci nejsou z projednávání a rozhodování věci, vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 1 Ads 19/2003, vyloučení.

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. května 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová.
předsedkyně senátu